

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Jitky Zavřelové a Petra Mikeše v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalovanému: **Okresní státní zastupitelství v Blansku**, sídlem Seifertova 2025/9, Blansko, ve věci ochrany proti nečinnosti žalovaného, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. 6. 2021, čj. 62 A 54/2021-7,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III.** Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :**I. Vymezení věci**

[1] Žalobce (dále „stěžovatel“) se kasační stížností domáhá zrušení v záhlaví označeného usnesení Krajského soudu v Brně, kterým byla zamítnuta stěžovatelova žádost o osvobození od soudních poplatků, a stěžovatel byl vyzván, aby ve lhůtě 15 dnů od doručení tohoto usnesení zaplatil soudní poplatek za žalobu ve výši 2 000 Kč.

[2] Krajský soud vyšel v napadeném usnesení z toho, že podle § 36 odst. 3 s. ř. s. lze osvobození od soudních poplatků přiznat jen výjimečně ze zvlášť závažných důvodů. Z judikatury Nejvyššího správního soudu současně plyne, že při zvažování, zda osvobození přiznat, je třeba brát v úvahu také charakter vedeného sporu, aby nedocházelo ke zneužívání tohoto institutu. Osvobození od soudních poplatků tak může být např. odepřeno účastníku řízení (byť nemajetnému), který vede s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastnickovy životní sféry.

[3] Krajskému soudu bylo z úřední činnosti známo, že stěžovatel vede značné množství obdobných sporů, jaký plyne z podané žaloby (ve spise krajského soudu je založeno lustrum stěžovatelových věcí vedených před krajským soudem, pozn. NSS), jíž se domáhal ochrany proti nečinnosti žalovaného při vyřizování stěžovatelových žádostí o informace. Tyto spory se netýkají stěžovatelovy životní sféry, nýbrž jsou projevem jeho zájmu o veřejné záležitosti. Stěžovatel je oprávněn takové spory vést, je však na něm, aby nesl náklady s tím spojené, nebylo by spravedlivé požadovat, aby procesní riziko neúspěchu ve sporu nesl stát.

II. Obsah kasační stížnosti

[4] Stěžovatel v kasační stížnosti vysvětlil, že se dlouhodobě zabývá legislativou v oblasti veřejné správy, proto podal žádost o informace o fungování žalovaného, což je jeho ústavně zaručené právo. Vzhledem k tomu, že žalovaný byl nečinný, podal následně žalobu ke krajskému soudu.

[5] Důvody, pro které mu krajský soud nepřiznal osvobození od soudních poplatků, hodnotí jako diskriminaci osoby se zdravotním postižením ve výkonu trestu odnětí svobody, která vedla k zamezení přístupu k soudní ochraně.

[6] Navrhuje proto zrušení napadeného usnesení a přikázání věci k projednání a rozhodnutí jinému senátu krajského soudu.

[7] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Stěžovatele v nynějším řízení netíží poplatková povinnost a ani povinnost být v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem, jelikož podává kasační stížnost proti procesnímu usnesení krajského soudu, kterým se nekončí řízení o žalobě (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS).

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.*

[11] Již krajský soud přílehavě odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, čj. 7 As 101/2011-66, č. 2601/2012 Sb. NSS, podle kterého: *„i odmítkyž účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namíste přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodiní odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vede-li účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah ke podstatným okolnostem účastníkovi životní sféry (netýkají se, a to ani nepřímě, účastníkova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastníkovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí)“.*

[12] V posuzované věci se stěžovatel domáhá ochrany proti nečinnosti ve věci žádosti o poskytnutí informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, a to ve vztahu

pokračování

k fungování žalovaného v oblasti veřejného zdraví (opatření přijatá od počátku pandemie koronaviru covid-19 na ochranu veřejného zdraví zaměstnanců žalovaného a veřejnosti, vnitřní předpis v oblasti ochrany veřejného zdraví zaměstnanců a veřejnosti v aktuálním znění, informace o pořízených ochranných pomůckách a prostředcích od počátku pandemie koronaviru covid-19 a používaná technická zařízení u žalovaného pro detekci a ochranu veřejného zdraví zaměstnanců a veřejnosti od počátku pandemie koronaviru covid-19) a oblasti informatiky (počet žádostí o informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím za roky 2017, 2018, 2019 a k 1. 11. 2020, počet vymáhaných regresních náhrad na státních zástupcích za způsobenou škodu za roky 2010 až 2019 a k 1. 11. 2020, počet podaných kárných návrhů na státní zástupce k Nejvyššímu správnímu soudu za roky 2010 až 2019 a k 1. 11. 2020, výkazy za roky 2017, 2018, 2019 a do září 2020, výroční zprávy o činnosti žalovaného za roky 2017, 2018, 2019 a za první pololetí 2020 a úplný výpis z elektronického informačního systému v trestní i civilní oblasti, kde je uvedena osoba stěžovatele v procesním postavení). Z uvedeného neplyne, že by požadované informace měly jakýkoli vztah k podstatným okolnostem stěžovatelova života, což platí i o posledním požadavku na poskytnutí výpisu z elektronického informačního systému. Ač v tomto jediném případě jde o požadavek, který se týká osoby stěžovatele, nejde o požadavek týkající se jeho majetku, životních podmínek či jiných podobných důležitých záležitostí. Z charakteru jednotlivých dotazů i ze stěžovatelových tvrzení je naopak zřejmé, že jde o spor vyvolaný jeho zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí.

[13] Jak již uvedl krajský soud a opakovaně též soud zdejší (viz např. rozsudky ze dne 17. 5. 2021, čj. 3 As 109/2021-15, ze dne 20. 5. 2021, čj. 4 As 114/2021-21, ze dne 28. 5. 2021, čj. 5 As 112/2021-19 či ze dne 1. 7. 2021, čj. 9 As 127/2021-13), stěžovatel má plné právo vést tyto spory, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit. Není však důvod, aby náklady na vedení těchto řízení za stěžovatele nesl stát formou osvobození od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím osobám s nízkými příjmy vést bezplatně řízení podle své libosti. Jeho úkolem je zajistit, aby osobám, které nemají dostatek prostředků a u nichž je namístě, aby soudní řízení vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životních okolností), nebránil nedostatek prostředků v účinné soudní ochraně. Takovou povahu však nyní vedené řízení nemá. Jelikož stěžovatel „vrší“ správní a soudní řízení (například tím, že stále dokola napadá procesní rozhodnutí soudů či postup správních orgánů, přestože v právně totožných věcech stěžovatele již byl pravomocně vysloven závazný názor Nejvyššího správního soudu), aniž důsledně váží důvodnost svého postupu, je správné, aby stěžovatel vedl soudní řízení s vědomím jeho nákladů a aby uhradil soudní poplatek (rozsudek NSS ze dne 14. 11. 2012, čj. 6 Ans 14/2012-11, na nějž odkázal i krajský soud).

[14] Krajský soud tedy správně uzavřel, že s ohledem na povahu sporu je namístě stěžovateli osvobození od soudních poplatků odepřít.

[15] K návrhu stěžovatele na přikázání věci jinému senátu krajského soudu Nejvyšší správní soud uvádí, že soudní řád správní (na rozdíl od občanského soudního řádu) v § 9 umožňuje přikázání věci toliko jinému soudu, nikoli jinému soudci, potažmo jinému senátu téhož soudu. Z povahy věci proto Nejvyšší správní soud k tomuto návrhu přistoupil jako ke kasačnímu důvodu podřaditelnému pod § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., tj. tvrzené zmatečnosti soudního řízení spočívající v tom, že v něm pro svou podjatost rozhodovali vyloučení soudci.

[16] Z kasační stížnosti je zřejmé, že stěžovatel spatřuje důvod podjatosti v procesním postupu soudců (senátu) v řízení a v jejich rozhodování. To však podle § 8 odst. 1 věty třetí s. ř. s. nemůže být důvodem k vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci (usnesení Nejvyššího

správního soudu ze dne 18. 6. 2003, čj. Nao 25/2003-47, č. 283/2004 Sb. NSS). Tato námitka tedy není důvodná.

IV. Závěr a náklady řízení

[17] Ze shora uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl podle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s.

[18] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nad rámec jeho běžné činnosti nevznikly, a proto mu soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 28. července 2021

Milan Podhrázký
předseda senátu